

**MARIJAPOLĖS SAV. LIUDVINAVO KAZIO BORUTOS GIMNAZIJOS
PIRMOSIOS PAGALBOS ORGANIZAVIMO
TVARKA**

PROJEKTAS

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Liudvinavo Kazio Borutos gimnazijos (toliau – Gimnazija) pirmosios pagalbos organizavimo tvarka (toliau – Tvarka) nustato Mokykloje pirmosios pagalbos organizavimą, teikimą ir atsakomybes.

2. Tvarkos tikslas – užtikrinti Gimnazijoje operatyvaus ir tikslingo reagavimo veiksmus staiga sutrikus mokinio ar darbuotojo sveikatai, siekiant išsaugoti gyvybę ir apsaugoti nuo sveikatos būklės blogėjimo.

3. Tvarroje naudojamos sąvokos ir apibrėžimai:

3.1. **Mokinys** – asmuo, kuris mokosi.

3.2. **Tėvai (globėjai, rūpintojai)** – mokinio atstovai pagal įstatymą, t. y. vaiko tėvai, vaiką įvaikinus, – įtėviai, nustačius globą ar rūpybą, – globėjai ar rūpintojai, įstatymų nustatytais atvejais – valstybinė vaiko teisių apsaugos institucija.

3.3. **Gimnazijos darbuotojas** – Gimnazijoje dirbantys pedagogai, administracijos bei kiti darbuotojai.

3.4. **Pirmoji pagalba** – tai paprasti tikslingi veiksmai, naudojant turimas pirmosios pagalbos teikimo priemones ar kitokias priemones bei medžiagas, siekiant išsaugoti nukentėjusiojo gyvybę ar sustabdyti sveikatai žalingus veiksnius.

4. Tvarka parengta vadovaujantis:

4.1. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. rugsėjo 10 d. įsakymu Nr. V-773 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 21:2017 „Mokykla, vykdanči bendrojo ugdymo programas. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“.

4.2. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. balandžio 22 d. įsakymu Nr. V-313 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 75:2016 „Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programų vykdymo bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“.

4.3. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. balandžio 7 d. Nr. V-326 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 102:2011 „Įstaiga, vykdanči formaliojo profesinio mokymo programą. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“.

4.4. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro ir Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. V-1035/ĮSAK-2680 „Dėl Visuomenės sveikatos priežiūros mokykloje tvarkos aprašo patvirtinimo“.

4.5. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008 m. sausio 28 d. įsakymu Nr. V-69 „Dėl Privalomųjų pirmosios pagalbos, higienos įgūdžių, alkoholio, narkotinių ir

psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo poveikio žmogaus sveikatai mokymų ir atestavimo tvarkos aprašo ir Asmenų, kuriems privalomas sveikatos ir (ar) pirmosios pagalbos mokymas, profesijų ir veiklos sričių sąrašo, mokymo programų kodų ir mokymo periodiškumo patvirtinimo“.

4.6. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. gegužės 14 d. nutarimu Nr. 590 „Dėl profesijų, darbų ir veiklos sričių darbuotojų bei transporto priemonių vairuotojų, buvusių kartu su nukentėjusiais ar ligoniais nelaimingų atsitikimų ar ūmaus gyvybei pavojingo susirgimo vietose ir privalančių suteikti jiems pirmąją pagalbą, sąrašo patvirtinimo, taip pat įstatymų nustatytų kitų asmenų kompetencijos šiais klausimais nustatymo“.

4.7. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. liepos 11 d. įsakymu Nr. V-450 „Dėl sveikatos priežiūros įstaigos pirmosios medicinos pagalbos rinkinio aprašo, pirmosios pagalbos rinkinio aprašo ir sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų kompetencijos, teikiant pirmąją medicinos pagalbą, aprašo patvirtinimo“.

4.8. Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centro ir MB „Audito projektai“ parengtomis metodinėmis rekomendacijomis „Sveikatos priežiūrą mokyklose vykdančių visuomenės sveikatos specialistų funkcijų, vykdomų pagal visuomenės sveikatos priežiūros mokykloje tvarkos aprašą, metodinės rekomendacijos“ (2020).

4.9. 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas).

II SKYRIUS

PIRMOSIOS PAGALBOS ORGANIZAVIMAS

5. Gimnazijoje ar pakeliui į/iš Gimnazijos (kai teikiamas mokinių pavėžėjimas) mokiniui ar darbuotojui, patyrusiam traumą, apsinuodijusiam ar esant pavojingai gyvybei būklei, ūmaus gyvybei pavojingo susirgimo metu, pirmąją pagalbą suteikti privalo įvykio vietoje esantys šie darbuotojai (toliau – Darbuotojai, privalantys suteikti pirmąją pagalbą):

5.1. sveikatos priežiūros specialistas – visuomenės sveikatos specialistas, vykdamas sveikatos priežiūrą Gimnazijoje (toliau – VSS), bendrosios praktikos slaugytojas;

5.2. pedagoginiai darbuotojai (mokytojai, mokytojų padėjėjai, laisvieji mokytojai, švietimo pagalbos teikėjai);

5.3. mokyklinio autobuso vairuotojas;

5.4. kiti darbuotojai, atsakingi už pirmosios pagalbos suteikimą, kai ši atsakomybė nustatyta jų pareigybės aprašymuose.

6. Darbuotojai, privalantys suteikti pirmąją pagalbą, privalo būti išklause privalomuosius pirmosios pagalbos mokymus ir turėti tai patvirtinančius galiojančius sveikatos žinių atestavimo pažymėjimus.

7. Privalomuosius pirmosios pagalbos mokymus organizuoja ir sveikatos žinių atestavimo pažymėjimus saugo ir tvarko direktoriaus pavaduotojas ūkiui.

8. Darbuotojai, privalantys suteikti pirmąją pagalbą, turi žinoti ir mokėti:

8.1. įvertinti įvykio vietą;

8.2. įvertinti pagrindinius gyvybės požymius (sąmonę, kvėpavimą);

8.3. atlikti pradinį gaivinimą,

8.4. žinoti kurioje Gimnazijos patalpoje laikomi pirmosios pagalbos rinkiniai ir mokėti jais naudotis;

8.5. iškviesti greitąją medicinos pagalbą (toliau – GMP) Bendrosios pagalbos centro telefono numeriu 112;

8.6. stabdyti kraujavimą, tvarstyti;

8.7. malšinti skausmą;

8.8. įmobilizuoti pažeistą sritį esant lūžimui ar išnirimui;

8.9. suteikti pagalbą mėginusiam nusižudyti;

8.10. suteikti pirmąją pagalbą asmenims, patyrusiems elektros traumą, ištiktiems saulės smūgio ar šilumos poveikio, sušalusiems, skendusiams, užspringusiems, netekusiems sąmonės, įkąstiems vabzdžio ar gyvūno, esant traukuliams, nudegusiems, ištiktiems šoko, apsinuodijusiems.

9. Gimnazijoje yra pirmosios pagalbos rinkiniai, kurių turinys ir apimtys atitinka Tvarkos 4.7 punkte nurodyto teisės akto reikalavimus.

10. Pirmosios pagalbos rinkiniai darbuotojams lengvai prieinami Gimnazijos darbo metu ir laikomi šiose patalpose:

10.1. ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo, kiekvienoje grupėje;

10.2. sporto salėje, mokymo kabinetuose, kuriuose atliekami darbai su: konstrukcinėmis medžiagomis, elektronika, maisto tvarkymu, tekstile, ir sveikatos priežiūros kabinete;

10.3. mokykliniuose autobusuose.

11. Mokyklos direktorius, atsižvelgdamas į kitų teikiamų paslaugų metu keliamą didesnę riziką įvykti traumai (pvz., mokiniams teikiamos plaukimo, apgyvendinimo paslaugos), papildomai gali sukomplektuoti ir laikyti tų paslaugų teikimo patalpose pirmosios pagalbos rinkinius.

12. Vietos, kuriose laikomi šie rinkiniai, pažymėtos specialiu ženklu ()

13. Už pirmosios pagalbos rinkinių, išskyrus laikomų sveikatos priežiūros kabinete, komplektaciją, priežiūrą ir papildymą atsakingas direktoriaus pavaduotojas ūkiui direktoriaus įsakymu. VSS atsakingas už savo kabinete laikomų pirmosios pagalbos rinkinių komplektaciją, priežiūrą ir papildymą.

14. Darbuotojai, privalantys suteikti pirmąją pagalbą, pasinaudoję pirmos pagalbos rinkinio priemonėmis, ar pastebėję priemonių trūkumą rinkinyje, informuoja Gimnazijos darbuotoją, atsakingą už pirmosios pagalbos rinkinių komplektaciją, priežiūrą ir papildymą.

15. Pirmosios pagalbos teikimo priemonės, neatitinkančias joms keliamus reikalavimus (pasibaigusio galiojimo ir sugadintos), draudžiama naudoti teikiant pirmąją pagalbą.

16. Kiekvienas Gimnazijos darbuotojas turi:

16.1. žinoti kurioje Gimnazijos patalpoje yra laikomi pirmosios pagalbos rinkiniai;

16.2. žinoti Bendrosios pagalbos centro telefono numerį, kuriuo reikėtų kreiptis įvykus nelaimingam atsitikimui ar kitai situacijai, reikalaujančiai neatidėliotinų veiksmų (įtarus, kad žmogus bando nusižudyti, aptikus sprogmenį, smurto atveju, kai kėsiniamasi pagrobti, sugadinti ar sunaikinti turtą, įvykus eismo įvykiui, žmogui skęstant, gaisro atveju);

16.3. pamatę nelaimingą atsitikimą ar gyvybei pavojingą būklę, ar apie tai sužinoję, skubiai informuoja arčiausiai esantį mokyklos Darbuotoją, privalantį suteikti pirmąją pagalbą.

17. Gimnazijos administracijoje ir visiems darbuotojams gerai matomoje vietoje, turi būti iškabintas Bendrojo pagalbos centro telefono numeris (112) ir pirmosios pagalbos rinkinių laikymo patalpų sąrašas.

18. VSS, vadovaudamasis Marijampolės savivaldybės visuomenės sveikatos biuro nustatyta tvarka, kasmet ir esant poreikiui atlieka aplinkos ir ugdymo proceso organizavimo atitikties higienos normos reikalavimams vertinimą, kurio metu tikrina:

18.1. ar yra paskirtas Gimnazijos darbuotojas, atsakingas už pirmosios pagalbos rinkinių komplektavimą, priežiūrą ir papildymą;

18.2. ar pirmosios pagalbos rinkiniai laikomi numatytose patalpose;

18.3. ar visi Darbuotojai, privalantys suteikti pirmąją pagalbą, turi galiojančius sveikatos žinių atestavimo pažymėjimus.

19. VSS apie nustatytus neatitikimus ir rekomendacijas jiems pašalinti raštu informuoja Gimnazijos direktorių.

20. Gimnazijoje turi būti mokinių tėvų (globėjų, rūpintojų) arba jų raštiškai įgaliotų atstovų sąrašai su adresais ir telefonų numeriais, kurie saugomi Gimnazijos raštinėje. Už nuolatinį šių sąrašų papildymą, atvykus naujam mokiniui, arba pasikeitus tėvų (globėjų, rūpintojų) arba jų raštiškai įgaliotų atstovų kontaktiniams duomenims, atsakingi grupių/klasių vadovai.

III SKYRIUS PIRMOSIOS PAGALBOS TEIKIMO EIGA

21. Darbuotojas, privalantis suteikti pirmąją pagalbą, pamatęs nelaimingą atsitikimą ar gyvybei pavojingą būklę, ar apie tai sužinojęs, nedelsiant vyksta į įvykio vietą su savimi atsinešdamas pirmosios pagalbos rinkinį ir telefoną bei teikia pirmąją pagalbą.

22. Atliekami šie pagrindiniai pirmosios pagalbos teikimo žingsniai:

22.1. Įvykio vietos įvertinimas ir, jei būtina, saugumo užtikrinimas. Tuo atveju, kai situacija pavojinga pagalbą teikiančiojo gyvybei ir sveikatai (griūvantys, krentantys objektai, gaisras, nuodingos medžiagos, elektros srovė, nukentėjusysis agresyvus, galimybė užsikrėsti pavojinga ar ypač pavojinga užkrečiamąja liga), būtina imtis priemonių pavojingai situacijai pakeisti (gesinti gaisrą, išjungti elektros srovę, naudoti apsaugos priemones ir t.t.). Negalint turimomis priemonėmis užtikrinti situacijos saugumo, nedelsiant reikia skambinti Bendrosios pagalbos centrui telefonu 112 ir veikti pagal gautus nurodymus.

22.2. Nukentėjusiojo būklės įvertinimas. Vertinama ar yra pagrindiniai gyvybės požymiai kaip sąmonė ir kvėpavimas. Jei sąmoningas ir gali kalbėti, garsiai klausiama kas atsitiko, ką skauda. Vertinama ar yra kraujavimas, lūžiai, nudegimas, nušalimas ir kt.

22.3. GMP poreikio įvertinimas. Bendrosios pagalbos centro telefono numeriu 112 kviečiama GMP esant šioms sunkioms nukentėjusiojo būklėms:

22.3.1. nesąmoningas;

22.3.2. sunkiai kvėpuoja, dūsta;

22.3.3. jaučia diskomfortą, skausmą ar spaudimą krūtinėje, kuris trunka ilgiau kaip 5 min. arba kartojasi;

22.3.4. gausiai kraujuoja;

22.3.5. vemia ar kosi krauju;

22.3.6. jaučia nepraeinantį spaudimą ar skausmą pilve;

22.3.7. esant traukuliams;

22.3.8. skundžiasi stipriu galvos skausmu arba neaiškiai kalba;

22.3.9. apsinuodijus;

22.3.10. įtariant galvos, kaklo ar nugaros sužeidimus;

22.3.11. įtariant kaulų lūžius.

22.4. GMP kviečia bet kuris įvykio vietoje esantis darbuotojas. Paskambinus Bendrosios pagalbos centrui būtina atsakyti į visus operatorius užduodamus klausimus apie įvykį ir vykdyti kitus operatoriaus ar GMP dispečerio nurodymus.

23. Neatidėliotina pirmoji pagalba turi būti teikiama įvykio vietoje, kitu atveju esant poreikiui ir galimybėms – Gimnazijos sveikatos priežiūros kabinete.

24. Nuo nukentėjusiojo būklės įvertinimo priklauso kokie bus teikiami pirmosios pagalbos veiksmai:

24.1. gaivinimas, kraujavimo sustabdymas, žaizdų sutvarstymas, lūžusios vietos imobilizavimas ir kiti veiksmai atliekami laikantis jų atlikimo nustatytų algoritmų;

24.2. jei nukentėjusysis sužalotas keliose vietose ar keliais būdais, pirmąją pagalbą teikti būtina pradėti nuo to sužalojimo, kuris pavojingiausias gyvybei;

24.3. jei yra keletas nukentėjusiųjų, pirmiausiai pagalba teikiama tiems, kurių gyvybei gresia didžiausias pavojus. Tokiu atveju į įvykio vietą iškviečiami keli Darbuotojai, privalantys suteikti pirmąją pagalbą.

25. Pirmoji pagalba teikiama naudojantis pirmosios pagalbos teikimo priemonėmis ir asmens apsaugos priemonėmis. Pirmoji pagalba teikiama iki bus stabilizuota nukentėjusiojo sveikatos būklė ir (ar) atvykusi iškviesta GMP pradės teikti skubiąją medicinos pagalbą.

26. Svarbi pirmosios pagalbos dalis yra ir psichologinė pagalba. Emocinis palaikymas ir nuraminimas sukelia saugumo jausmą: pirmiausiai pagalbą teikiantis asmuo turi pats nusiraminti ir ramiai informuoti nukentėjusįjį apie tai, kas vyksta.

27. Griežtai draudžiama nukentėjusiajam, susižalojus ar ūmiai sutrikus jo sveikatai, savo nuožiūra duoti vaistų. Vaistus galima duoti tik priklausančius nukentėjusiajam, sergančiam lėtine neinfekcine liga ir kai jam šie vaistai paskirti pagal gydytojo rekomendacijas ūmių sveikatos būklių atvejais.

28. Jei traumą patyręs ar ūmiai susirgęs mokinys, jam suteikus pirmąją pagalbą, negali toliau dalyvauti grupės/klasės veikloje ir (ar) vežamas į asmens sveikatos priežiūros įstaigą (toliau – ASPĮ), apie įvykį informuojami mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) telefonu, Gimnazijos direktorius ar jo įgaliotas atstovas. Šią informaciją perduoda pirmąją pagalbą suteikęs darbuotojas.

29. Nukentėjęs mokinys nepaliekamas vienas ir būnama su juo iki atvys į Gimnaziją iškviešti mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) arba GMP.

30. Jeigu GMP susirgusį ar patyrusį traumą mokinį veža į ASPĮ dar neatvykus tėvams (globėjams, rūpintojams), jį lydi Gimnazijos administracijos atstovas ar jų paskirtas asmuo ir lieka su nukentėjusiuoju, kol atvyks tėvai (globėjai, rūpintojai) arba jų įgaliotas asmuo.

31. Jei traumą patyręs ar ūmiai susirgęs darbuotojas, jam suteikus pirmąją pagalbą, negali toliau tęsti darbo ir (ar) vežamas į ASPĮ, apie įvykį informuojamas Gimnazijos direktorius ar jo įgaliotas atstovas.

32. Gimnazijos darbuotojas, suteikęs pirmąją pagalbą ne VSS darbo metu, įvykį užregistruoja Gimnazijos traumų ir ūmių sveikatos susirgimų registre (1 priedas), laikomame Gimnazijos raštinėje.

33. VSS, suteikęs pirmąją pagalbą, registruoja atvejį Apsilankymų žurnale. Jei mokinys, patyręs traumą, ar nelaimingą atsitikimą, ar apsinuodijęs, siunčiamas į ASPĮ, VSS užpildo Pranešimą gimnazijos administracijai apie ugdymo proceso metu mokinio patirtą traumą ir jį pateikia Gimnazijos administracijai pagal Marijampolės savivaldybės visuomenės sveikatos biuro nustatytą tvarką.

34. Nelaimingi atsitikimai, dėl kurių nukentėjęs mokinys ar darbuotojas patiria žalą sveikatai ar gyvybei registruojami, tiriami ir apskaitomi teisės aktu, reglamentuojančių nelaimingus atsitikimus, tvarka.

III SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

35. Už sklandų pirmosios pagalbos organizavimą ir teikimą atsako visi Tvarkoje nurodyti darbuotojai.

36. Siekiant išvengti traumų, Gimnazija organizuoja traumų prevencijai skirtas priemones:

36.1. nuolat vertina Gimnazijos aplinkos atitiktį saugos ir sveikatos reikalavimams;

36.2. vykdo darbuotojų, pradedančių dirbti ir vėliau nustatytu periodiškumu mokymus jų darbo vietai nustatytomis darbo saugos ir sveikatos bei priešgaisrine instrukcijomis;

36.3. vykdo mokiniams mokomuosius renginius;

36.4. ruošia Gimnazijos bendruomenės nariams informacinius pranešimus saugaus elgesio, pirmosios pagalbos teikimo temomis.

37. Duomenys apie nukentėjusiuosius yra konfidencialūs ir jie gali būti teikiami tik asmenims, turintiems teisę juos gauti.

**LIUDVINAVO KAZIO BORUTOS GIMNAZIJOS
TRAUMŲ IR ŪMIŲ SVEIKATOS SUSIRGIMŲ
REGISTRAS**

Eil. Nr.	Data	Nukentėjusiojo vardas, pavardė, klasė/grupė	Duomenys apie traumą ir ūmų sveikatos sutrikimą	Pirmosios pagalbos veiksmai	Pildžiusio asmens vardas, pavardė ir parašas
1	2	3	4	5	6
1.					
2.					
3.					
